

4. Зверев И. Д. Взаимная связь учебных предметов / И. Д. Зверев. – М.: Знание. – 1977. – 126 с.
5. Моргун В. Ф. Интеграция та диференція освіти: особистісний та технологічний аспекти / В. Ф. Моргун // Постметодика. – 1996. – № 4. – С. 9-10.
6. Светловская Н. Н. Об интеграции как методическом явлении и ее возможностях в начальном обучении / Н. Н. Светловская // Начальная школа. – 1990. – № 5. – С. 57-58.
7. Сова М. Філософсько-культурологічні основи інтегрованих знань / М. Сова // Рідна школа. – 2002. – № 5. – С. 33-36.
8. Чапаев Н.К. Теоретико-методологические основы педагогической интеграции / Н. К. Чапаева. – М.: Ваклер. – 1998. – 160 с.

Канарова О.В.

кандидат педагогических наук,

старший викладач кафедри соціальної педагогіки та дошкільної освіти;

Степанова А.В.

студентка,

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СВІДОМОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Головним завданням дошкільної освіти є – всебічний гармонійний розвиток дитини, що передбачає досить високий рівень розвитку її емоційної сфери, соціальної орієнтації і моральної позиції.

Проблема розвитку емоцій, їх ролі у виникненні мотивів як регуляторів діяльності й поведінки дитини є однією з найбільш важливих і складних проблем психології і педагогіки, оскільки дає уявлення не тільки про загальні закономірності розвитку психіки дітей та її окремих сторонах, але і про особливості становлення особистості дошкільника.

Мета статті полягає у виявленні факторів необхідних механізмів емоційної свідомості та їх ролі у виховному процесі дітей дошкільного віку.

Значну увагу дослідженню проблем виховання емоційної свідомості у дітей дошкільного віку приділяло багато вітчизняних вчених, таких як: Ш. А. Амонашвілі, Є. В. Бондаревська Л. С. Виготський, Д. Б. Ельконін, О. С. Макаренко, В. С. Мухіна, В. О. Сухомлинський, М. М. Фіцула та інших.

Розвиток дитини представляє собою складне, цілісне утворення, що складається з ряду взаємозалежних рівнів регуляції поведінки і характеризується системним, взаємопов'язаним мотивом діяльності дитини. Великого значення набуває питання про мотиви діяльності та поведінки дошкільника, як те, що спонукає до тієї чи іншої діяльності або вчинків.

Розвиток мотивів тісно пов'язан з розвитком емоцій. Емоції відіграють певну роль як у реалізації вже існуючих у дитини конкретних мотивів окремих видів діяльності, так і у формуванні нових мотивів більш високого рівня, таких як пізнавальний, моральний, трудовий та інші. Вони в значній мірі визначають ефективність навчання у вузькому розумінні слова (як засвоєння), а також беруть участь в становленні будь-якої творчої діяльності дитини, у розвитку її мислення. Важливим є те, що саме емоції мають першорядне значення для виховання в особистості таких соціально значущих рис, як гуманність, чуйність та людяність.

Необхідно зазначити, що емоції – це складний стан організму, що припускає тілесні зміни поширеного характеру – в диханні, пульсі, залозовиділеннях тощо. На ментальному рівні – це стан збудження чи хвилювання, який позначається сильними почуттями, і зазвичай імпульсом щодо певної форми поведінки.

На основі проведеного теоретичного аналізу досліджень, маємо можливість надати визначення поняттю “емоційна свідомість”. Отже, емоційна свідомість – це відображення об'єкта у формі психічного переживання, хвилювання. Емоційну ж сферу особистості становлять почуття (радість, горе, любов, ненависть та ін.), афекти (лють, жах, відчай), пристрасті та самопочуття [6].

Формування вищих людських почуттів відбувається в процесі засвоєння дитиною соціальних, моральних та духовних цінностей, соціальних вимог, норм та ідеалів, які за певних умов стають внутрішнім надбанням дитячої особистості, змістом спонукальних мотивів його поведінки. У результаті такого засвоєння дитина набуває своєрідну систему еталонів цінностей, зіставляючи з якими спостережувані явища, вона оцінює їх емоційно як привабливі або відразливі, як добрі чи злі, як красиві або потворні.

Для того щоб дитина не тільки зрозуміла об'єктивне значення норм і вимог, але і перейнялася до них відповідним емоційним ставленням, для того, щоб вони стали критеріями її емоційних оцінок своїх і чужих вчинків, недостатньо пояснень і вказівок вихователя та інших дорослих. Ці пояснення повинні знайти підкріплення у власному практичному досвіді дитини, в досвіді його діяльності. І вирішальну роль тут відіграє включення дитини в змістовну, спільну з іншими дітьми і дорослими діяльність, яка дозволяє йому безпосередньо пережити, відчути необхідність виконання певних норм і правил для досягнення важливих і цікавих цілей. Емоції відіграють своєрідну регулюючу роль у тій діяльності, в якій вони формуються. З перших днів життя дитина стикається з різноманітним навколишнього світу (люди, предмети, події). Дорослі, перш за все батьки, не тільки знайомлять малюка з усім тим, що його оточує, але завжди в тій чи іншій формі висловлюють своє ставлення до речей, вчинків, явищ за допомогою інтонацій, міміки, жестів, мови [4].

На думку Д. Б. Ельконіна, необхідно використовувати спеціально організовані різні види дитячої діяльності. Створення в цій діяльності умов для

взаємовідносин з оточуючими (дорослим, однолітком, персонажем), а також включення дитини в різноманітні життєві ситуації, значущі і невідомі для неї, в яких би знайшовся вже набутий і формувався новий емоційний досвід. Все це може забезпечити суттєвий виховний ефект, розвинути моральні спонукання дитини. Найважливішим результатом такої цілеспрямованої, певним чином організованої діяльності є поліпшення емоційного клімату в стосунках дітей з дорослими, з однолітками, а також збагачення, розширення і корекція (у випадках необхідності) емоційного досвіду дошкільника [7].

Значна роль у розвитку та вихованні емоційної чуйності дошкільника належить родині. Так, В. О. Сухомлинський зазначав, що "...сім'я дає нам відчуття своєї приналежності до близьких, сприяє комфорту в житті, здатності обирати свій шлях та відчувати підтримку інших поколінь". У сім'ї природним чином створюються умови для довірливого спілкування, у зв'язку з чим відкриваються великі можливості для впливу на внутрішні, приховані сторони психічного життя дитини. Добре знаючи їх, батьки можуть цілеспрямовано і найбільш безболісно направляти дії і вчинки малюка в русло виховання у нього чуйності, гуманності, щедрості, чуйності – якостей соціально важливих і актуальних.

Емоційний розвиток дитини дошкільного віку є однією з істотних умов, яка забезпечує ефективність процесу навчання і виховання, її як різнобічно розвиненої особистості. Ті високі моральні, естетичні та інтелектуальні почуття, які характеризують розвинену дорослу людину і які здатні надихнути її на великі справи і на благородні вчинки, не дані дитині в готовому вигляді від народження, виникають і розвиваються протягом дитинства під впливом соціальних умов життя і виховання.

Список використаних джерел:

1. Бабанский Ю. К. Педагогика. / Ю. К. Бабанский – М.: Просвещение, 1989. – 607 с.
2. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский – К.: АСТ, Астрель, Хранитель, 2008. – 671 с.
3. Ковальов А. Г. Виховання почуттів / А. Г. Ковальов – М.: Просвещение, 1971. – 228 с.
4. Павелків Р. В. Дитяча психологія: Навчальний посібник. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало – К.: "Академвидав", – 2008. – 432с. (Альма-матер).
5. Сухомлинский В. А. Аналогия гуманной педагогики / В. А. Сухомлинский – К.: Издательский дом "Шалвы Амонашвили", 2002. – 224 с.
6. Український тлумачний словник сучасної української мови. / [автор-укладник Бусел В.І.] – К.: Перун, 2005. – 1720 с.
7. Эльконин Д. Б. Психология игры / Д. Б. Эльконин – 2-е изд. – М.: Туманит, издательский центр "ВЛАДОС", 1999. – 360 с.